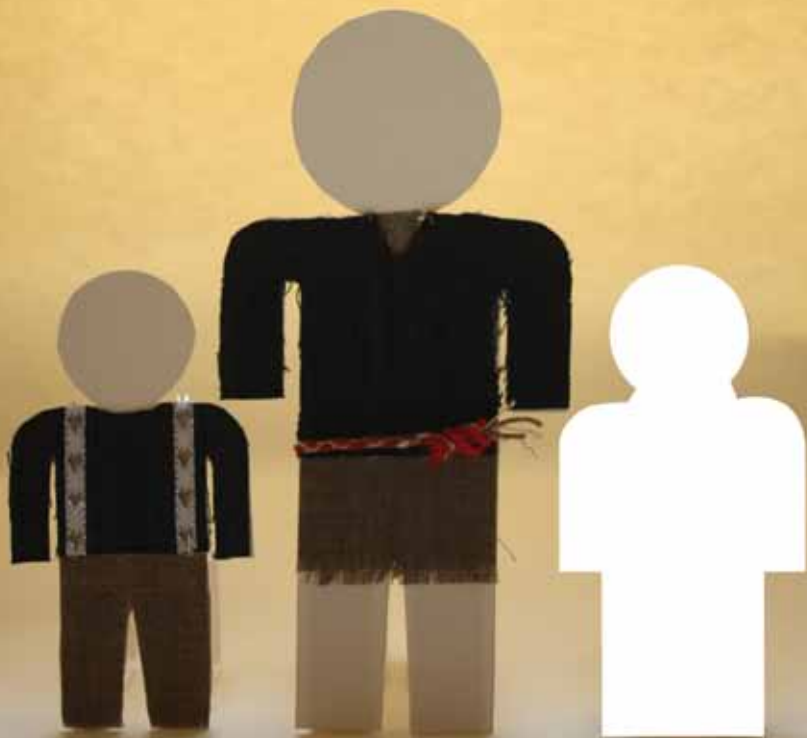

Mūsų dukterys ir sūnūs

Klausimai bei atsakymai

homoseksualių ir biseksualių

vaikų tėvams

Tolerantiško Jaunimo Asociacija

Mūsų dukters ir sūnūs

Klausimai bei atsakymai homoseksualių ir
biseksualių vaikų tėvams

Mūsų dukterys ir sūnūs

Klausimai bei atsakymai

homoseksualių ir biseksualių

vaikų tėvams

UDK 613.8

Mu-144

Mūsų dukterys ir sūnūs

Klausimai bei atsakymai homoseksualių ir
biseksualių vaikų tėvams

Lietuvišką knygėlę sudarė Artūras Rudomanskis

Vertė Ona Dilytė

Adaptavo: Ruslanas Ditkevičius, Andrius Dubinas, Mindaugas Kluonis

Redagavo Justina Puzinaitė

Iliustravo: Akvilė Anglickaitė, Aušra Volungė, Ieva Tartilaitė-Visackienė

Maketavo UAB „Reklamos naujienos“

Spaudai parengė UAB „Kitos knygos“

Spausdino

AB „Aušra“

Vytauto pr. 23, LT-44352 Kaunas

www.ausra.lt

Tiražas 1000 egz.

Projektas „Kovok už save – už LGBT teises“

© Parents, Families and Friends of Lesbians and Gays, Inc., 1995

© Parents, Families and Friends of Lesbians and Gays, Inc., 2006

© Tolerantiško Jaunimo Asociacija, 2011

<http://www.tja.lt>

ISBN 978-609-427-038-3

TURINYS

Įvadas.....	9
Sąvokos, kurias jums naudinga žinoti.....	12
Ką darote, kai pirmą kartą išgirstate, kad jūsų vaikas yra gėjus, lesbietė arba biseksualas?.....	14
Ar dabar mano vaikas kitoks?.....	16
Kodėl jis turėjo mums atsiskleisti?.....	18
Kodėl mano vaikas homoseksualus?.....	22
Ar reikėtų pasikonsultuoti su psichiatru arba psichologu?.....	26
Ar mano vaikas susidurs su kliūtimis, turės sunkumų rasti arba išlaikyti darbą, ar bus bandoma su juo susidoroti fiziškai?.....	32
Ar mano vaikas yra saugus dėl ŽIV ir AIDS?.....	35
Ar įstatymai gina mano vaiką?.....	36
Mes susitaikėme su vaiko seksualine orientacija, tačiau gal jis turėtų ją slėpti nuo aplinkinių?.....	38
Ar mano vaikas turės šeimą?.....	40
Kaip apie tai pasakyti šeimai ir draugams?.....	42
Kaip galėčiau padėti savo vaikui?.....	45
Ar aš kada nors su tuo susitaikysiu?.....	47

Įvadas

Ši knygelė yra bandymas atsakyti į klausimus, neduodančius ramybės tėvams, sužinojusiems, kad jų vaikas yra gėjus ar lesbietė. Knygelė taip pat pravers ir tiems, kurie tik numano apie galimą vaiko homoseksualumą, tačiau nežinano, kaip elgtis. Be abejo, čia pateikiama informacija naudinga ir homoseksualių žmonių artimiesiems bei pažįstamiems.

Knygelė padės ir homoseksualiems žmonėms, dar tik ketinančiams atskleisti savo lytinę orientaciją arba norintiems geriau suprasti, ką jaučia jų tėvai.

Žmogui, nesusidūrusiam su gėjais ar lesbietėmis, gali pasirodyti, kad homoseksualumas – naujas reiškinys, tačiau taip nėra. Istoriskai susiklostė, kad Lietuvoje homoseksualai ilgą laiką turėjo slėpti labai svarbią savo gyvenimo pusę. Net ir dabar daugelis gėjų ir lesbiečių slepia savo lytinę orientaciją nuo artimiausių žmonių. Kai homoseksualus žmogus atsiskleidžia savo artimiesiems, toks jo poelgis neretai priimamas kaip akibrokštas. Leidinukas padės geriau suprasti gėjų ir lesbiečių jausmus, išlaikyti šiltus ir draugiškus šeimos santykius.

Ši knygelė parašyta Jungtinėse Valstijose, remiantis tėvų, turinčių homoseksualių vaikų, patirtimi. Knygelę išvertė ir Lietuvos skaitytojui adaptavo Tolerantiško Jaunimo Asociacija remiant Nyderlandų Karalystei.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie savo kūryba ar kitokiu įnašu prisidėjo, kad ši knygelė išvystų dienos šviesą. Labai dėkojame Kerniui ir Ingai už visokeriopą pagalbą; Jurgitai, Tomui, Audriui ir Vaidui už didžiausią pagalbą rengiant iliustracijas. Labai dėkojame Nyderlandų Karalystės ambasada Vilniuje ir Nyderlandų Karalystės užsienio reikalų ministerijai, kurių parama įgyvendinant projektą „Kovok už save – už LGBT teises“ padėjo šios knygelės idėjoms pasiekti Jus.

PFLAG (*Parents, Families and Friends of Lesbians and Gays* / Lesbiečių ir gėjų tėvų, šeimų ir draugų organizacija) yra žymiausia už gėjų, lesbiečių, biseksualių ir transseksualių asmenų teises kovojanti organizacija, veikianti Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ją 1973 metais įkūrė motinos ir tėvai, turintys homoseksualių vaikų. Dabar ši organizacija vienija daugiau nei 200 000 narių ir rėmėjų. Visose Jungtinėse Valstijose yra daugiau kaip 500 PFLAG skyrių. PFLAG yra atleista nuo mokesčių ne pelno organizacija ir ji nėra susijusi su jokia politine ar religine institucija.

Tolerantiško Jaunimo Asociacija (TJA) yra jaunimo organizacija, kovojanti už žmogaus teises Lietuvoje, siekianti ugdyti visuomenės pagarbą įvairioms socialinėms grupėms bei mažinanti diskriminaciją. Asociacija įkurta 2005 m. Dabar ji vienija daugiau kaip 200 narių, kurie savanoriškai dirba, stengdamiesi sukurti palankesnes sąlygas homoseksualiems žmonėms Lietuvoje.

Knygelė, kurią laikote rankose, į lietuvių kalbą išversta TJA iniciatyva. Už paramą leidžiant knygelę dėkojame Nyderlandų Karalystės ambasada Vilniuje ir Nyderlandų Karalystės užsienio reikalų ministerijai.

Norėdami sužinoti daugiau, apsilankykite interneto svetainėse www.tja.lt ir www.pflag.org.

Sąvokos, kurias jums naudinga žinoti

Heteroseksualus – žmogus, kuris jaučia romantiškus jausmus ir seksualinę trauką priešingai lyčiai.

Homoseksualus – žmogus, kuris jaučia romantiškus jausmus ir seksualinę trauką tai pačiai lyčiai.

Biseksualus – žmogus, kuris jaučia romantiškus jausmus ir seksualinę trauką abiejų lyčių asmenims.

Lesbietė – homoseksuali moteris.

Gėjus – homoseksualus vyras. Kartais vartojamas kaip sinonimas žodžiui homoseksualus.

Transseksualus – žmogus, kurio savo lyties suvokimas ar saviraiška skiriasi nuo fizinės lyties. Transseksualus žmogus gali būti heteroseksualus, homoseksualus ar biseksualus.

LGBT – žodžių „lesbietės, gėjai, biseksualai, transseksualai“ trumpinys.

Seksualinė orientacija (lytinė orientacija) – žmogaus savybė, nusakanti, tos pačios ar priešingos lyties asmenims jis jaučia romantiškus jausmus bei seksualinę trauką.

Homofobija – homoseksualių žmonių baimė ir nepakantumas jiems.

Diskriminacija – teisių suvaržymas asmeniui ar asmenų grupei dėl rasės, kalbos, religinių ar politinių įsitikinimų, lyties, seksualinės

orientacijos, lytinės tapatybės, tautinės ar socialinės priklausomybės, turtinės padėties, gimimo vietos ir kt.

Atsiskleidimas (angl. *coming out*) – procesas, kai žmogus atskleidžia, kad yra lesbietė, gėjus arba biseksualas. Be to, tai gali būti procesas, kai tėvai atskleidžia kitiems savo vaikų homoseksualumą ar biseksualumą.

Vaivorykštės vėliava – šešiaspalvė vėliava, naudojama kaip LGBT simbolis.

Ką darote, kai pirmą kartą išgirstate,

kad jūsų vaikas yra gėjus, lesbietė arba biseksualas?

Dauguma tėvų nėra pasirengę išgirsti žodžius: „Mama, tėti, aš esu gėjus“. Tikriausiai, kaip ir daugumai tėvų, jums pirmiausia kils klausimas: „Kaip man elgtis, ką daryti?“ Tikimės, kad šis leidinukas padės suprasti vaiko seksualumą, jo reikšmę jums ir tolimesniems jūsų santykiams su sūnumi arba dukterimi.

Galima tvirtai teigti, kad su panašia situacija teko susidurti ne jums vienam. Remiantis įvairia statistika, maždaug vienas iš dešimties žmonių yra homoseksualus ar biseksualus. Apytiksliai skaičiuojant, vienoje iš keturių šeimų yra bent vienas asmuo, kuris yra gėjus arba lesbietė. Daugumos šeimų artimųjų ir pažįstamų rate yra gėjų, lesbiečių ir biseksualių žmonių, apie kurių lytinę orientaciją kiti tikriausiai nė nenumano.

Tikėtina, kad pažįstate žmonių, su kuriais galėtumėte pasikalbėti apie jūsų vaiko atsiskleidimą. Remdamiesi savo patirtimi, galime pasakyti, kad kalbėjimas padeda. Deja, Lietuvoje, kurioje tik labai maža dalis gėjų ir lesbiečių yra atskleidę savo seksualinę orientaciją, rasti pašnekovą gali būti sunku. Vis dėlto, ir mūsų šalyje šia tema yra išleista knygų, taip pat yra žmonių, su kuriais galite susitikti – visada galite kreiptis į Tolerantiško Jaunimo Asociaciją, kurios nariai pasidalins patirtimi ir padės jums geriau suprasti savo vaiką.

Kai įveiksite šį etapą – žinoma, jei to norėsite – jūsų santykiai su vaiku taps tik tvirtesni ir artimesni negu buvo iki šiol. Taip buvo visiems tėvams, kurie priėmė savo vaiką tokį, koks jis yra. Deja, šis kelias dažniausiai nėra lengvas.

Kai kurie tėvai geba nesunkiai susitaikyti su tokia naujiena. Tačiau nemaža dalis tėvų išgyvena didelį sielvartą, kurį lydi šokas, atsižadėjimas, pyktis, kaltės ir praradimo jausmas. Jeigu dabar susiduriate su tokiais jausmais, jie visiškai suprantami, nes yra nulemti mūsų visuomenės požiūrio į gėjus, lesbietes ir biseksualus.

Nesmerkite savęs dėl emocijų, kurias jaučiate. Tačiau, jei mylite savo vaiką, privalote dėl jo arba jos – ir savęs pačių – įveikti savo nusistatymą: pripažinti, suprasti ir paremti.

Nors gali atrodyti, kad praradote savo vaiką, taip nėra. Jūsų vaikas yra visiškai toks pat, koks buvo vakar, tiesiog dabar apie jį žinote daugiau. Vienintelis dalykas, kurio netekote, – tai jūsų susikurtas savojo vaiko paveikslas. Praradimo jausmas gali būti skaudus, tačiau susikurtą vaiko įvaizdį galima pakeisti nauju ir aiškesniu vaiko supratimu.

Jeigu jūsų sūnus ar duktė dar jaunas, labai svarbu rasti bendrą kalbą. Tie jauni gėjai, lesbietės ir biseksualai, kurių atsižadėjo tėvai, dažniau yra linkę į savižudybę, tarp jų labiau paplitęs piktnaudžiavimas narkotikais ir alkoholiu. Kai kurie paaugliai, norėdami apsiginti, nuo savo tėvų atsiveria aukšta siena.

Jeigu jūsų vaikas atsiskleidė pats, greičiausiai jūs jau įveikėte daugiau negu pusę kelio. Sprendimas atvirai jums pasakyti dalyką, kuris mūsų visuomenėje atima žadą, pareikalavo iš jo milžiniškos drąsos. Tai įrodo didelę meilę ir pagarbą jums bei pasitikėjimą jumis.

Ar dabar mano vaikas kitoks?

Mums visiems atrodo, kad pažįstame ir suprantame savo vaikus nuo pat gimimo. Mes esame įsitikinę, kad žinome viską, kas vyksta jų galvose.

Todėl kai vaikas praneša: „Aš esu gėjus“, o mes nieko nenučiuokėme (arba žinojome visą laiką, tik nedrįsime to pripažinti patys sau) pirmoji reakcija dažniausiai būna šokas ir sutrikimas.

Jūs puoselėjote svajones, vizijas, koks bus jūsų vaikas, koks turėtų arba galėtų būti. Tai svajonės, kurias susikūrėte remdamiesi savo patirtimi ir tuo, ko norėjote, kai augote patys. Nors nemaža gyventojų dalis yra homoseksualūs ir biseksualūs, visuomenė savo vaikams vis dar kuria tik heteroseksualias svajones.

Šokas ir sutrikimas yra natūrali patiriamų jausmų dalis. Buvo apvilti jūsų lūkesčiai, kad vaikas gyvens taip, kaip svajojote. Be to, praradote iliuziją, kad galite žinoti, ką galvoja jūsų vaikas.

Žinoma, ilgiau pagalvojus lengva suprasti, kad taip nutinka visų vaikų tėvams – tiek heteroseksualių, tiek ir homoseksualių. Vaikai visuomet mus nustebina. Jie neveda ar neišteka už tų, kuriuos jiems parinkome; jie nepasirenka darbo, kurį jiems suradome; jie negyvena ten, kur norėtume. Vis dėlto, mes esame daug geriau pasirengę apsiprasti su šiomis aplinkybėmis negu su „netradicine“ savo vaiko seksualine orientacija.

Nuolat priminkite sau, kad jūsų vaikas nepasikeitė. Jūsų vaikas – tas pats žmogus, koks buvo iki tol, kol sužinojote apie jo seksualu-

ma. Pasikeisti turėtų tik jūsų svajonės, jūsų lūkesčiai, jūsų vizijos – žinoma, jeigu iš tikrųjų norite pažinti ir suprasti savo mylimą vaiką.

Kodėl jis turėjo mums atsiskleisti?

Kai kurie tėvai mano, kad būtų laimingesni, jeigu nežinotų apie vaiko seksualinę orientaciją. Praeitį jie prisimena kaip laikus, kai nebuvo jokių problemų, ir nepastebi atstumo ir nenuoširdumo, anksčiau skyrusio juos nuo vaiko.

Kartais mes stengiamės paneigti tai, kas vyksta – atmetame išgirstą naujieną („Tai tik amžiaus tarpsnis, tu jį įveiksi“), užsiveriame („Jeigu pasirinksi tokį gyvenimo būdą, aš nenorėsiu apie tai nė girdėti“) arba bandome ją ignoruoti („Puiku, brangioji, ko norėtumei pietums?“). Tai – natūrali reakcija.

Tačiau jeigu jūs nežinote ar nepripažįstate tiesos apie savo vaiko lytinę orientaciją, niekada iš tikrųjų jo nepažinsite. Didelė jūsų vaiko gyvenimo dalis bus nuo jūsų slepiama ir niekada nepažinsite visos jo asmenybės.

Labai svarbu suprasti ir priimti savo vaiko seksualumą, nes homoseksualumas ir biseksualumas nėra laikina būseną, iš kurios išaugama.

Nors kartais žmonės gali kurį laiką eksperimentuoti su savo seksualumu, tačiau tie, kurie ryžtasi atskleisti savo tėvams, kad yra homoseksualūs, paprastai yra visiškai tuo tikri. Dažniausiai vaikas labai daug ir ilgai mąsto, bandydamas suprasti savo seksualinę orientaciją ir susitaikyti su savimi tokiu, koks yra.

Todėl jeigu jūs stebitės ir klausiate savęs: „Ar jis tuo tikras?“, atsakymas greičiausiai yra „Taip“. Prieš atskleidžiamas tėvams, kad yra gėjus, lesbietė ar biseksualas, vaikas turėjo įveikti labai daug neigiamų stereotipų ir prisiimti didelę riziką. Toks žingsnis reikalauja daug pastangų ir apmąstymų, todėl retai būna žengiamas skubotai.

Jums atsiskleidžiamas vaikas rodo, kad jus myli ir kad jam reikia jūsų paramos bei supratimo. Tam reikia didžiulės drąsos. Tai rodo labai didelį atvirumą, garbingų santykių su jumis troškimą – tokių santykių, kai jūs mylėsite savo vaiką tokį, koks jis yra, o ne tokį, kokio norite, kad būtų.

Kodėl mūsų vaikas neatsiskleidė anksčiau?

Gali būti sunku suvokti, kad jūsų vaikas apie atsiskleidimą greičiausiai galvojo ištisus mėnesius arba metus ir tik dabar pasakė. Klaidinga galvoti, kad tai buvo pasitikėjimo ir meilės trūkumas arba priekaištas jūsų auklėjimui. Vis dėlto, gali būti skaudu suprasti, kad jūs nepažinojote savo vaiko taip gerai, kaip manėte, ir kad buvote išstumtas iš jo gyvenimo dalies.

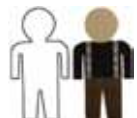
Žinoma, vaikui augant neišvengiamai atsiranda atotrūkis tarp jo ir tėvų. Iš dalies tai natūralu ir nepriklauso nuo to, koks yra vaikas – homoseksualus ar ne. Save pažindamas jūsų vaikas gali suvokti, kad yra homoseksualus arba biseksualus, o jūs tikriausiai net nepagalvojote apie tai.

Priimti naujieną gali būti ypač sunku, nes ji yra tokia svarbi ir dažnai tokia netikėta. Labai ilgai jūs neturėjote galimybės suprasti, ką vaikas iš tiesų mąsto.

Homoseksualūs vaikai nuo savo tėvų gali slėptis nepaprastai ilgai, nes jiems patiems reikia daug laiko suvokti, ką jaučia. Kitaip tariant, gėjai, lesbietės ir biseksualai gana anksti supranta, kad jie kitokie, tačiau gali prabėgti daugybė metų, kol jie sugeba įvardyti savo jausmus.

Kadangi vis dar gyvename visuomenėje, kuri nesupranta ir dažnai bijo homoseksualumo, patiems gėjams ir lesbietėms nelengva pripažinti savo seksualinę orientaciją. Neretai jie ima savęs nekęsti arba dėl savo seksualumo jaučiasi sutrikę. Jiems reikia laiko, kad viską apmąstytų ir sukauptų drąsos prisipažinti tėvams. Net jeigu manote, kad jūsų vaikas turėjo žinoti, jog gali jums viską atvirai papasakoti, nepamirškite, kad mūsų kultūroje vyraujantis požiūris į homoseksualumą diktuoja: „Niekam nesakyk. Apsimesk tokiu, kaip visi.“

Net jeigu sielojatės, kad negalėjote padėti savo vaikui šiuo ypač svarbiu jo gyvenimo laikotarpiu, turite suprasti, kad jūsų vaikas greičiausiai niekaip negalėjo jums atsiskleisti anksčiau. Svarbiausia, kad jis jums vis dėlto atsiskleidė ir atvėrė duris daug atviresniems ir nuoširdesniems santykiams.

Kodėl mano vaikas homoseksualus?

Tėvai šį klausimą pateikia dažnai ir dėl daugybės priežasčių: jie sutrinka sužinoję apie iki tol nepažintą vaiko gyvenimo dalį; jiems atrodo, kad kažką padarė ne taip; domisi, ar homoseksualumą lemia biologija; kartais jie net mano, kad jų vaiką kažkas įtraukė į homoseksualius santykius.

Kai kurie tėvai, išgirdę, kad jų vaikas yra homoseksualus, būna šokiruoti, viską neigia ir pyksta. Kiti ima stebėtis: „Kaip jis galėjo taip su manimi pasielgti?“ Tai natūralus žmogaus atsakas į skausmą, tačiau tokia reakcija nėra racionali. Panagrinėkite savo jausmus ir pamatysite, kad jūsų vaikas nepadarė nieko, tik paprasė jį priimti tokį, koks yra.

Jums gali atrodyti, kad vaiką į homoseksualius santykius įtraukė kitas žmogus. Egzistuoja populiarus, tačiau neturintis pagrindo įsitikinimas, kad homoseksualai „verbuoja“ naujokus. Niekas negalėjo paversti jūsų vaiko homoseksualiu, tai yra neįmanoma. Greičiausiai jis jau labai ilgą laiką žinojo esąs kitoks.

Kai kurie tėvai tiki, kad jų vaiko seksualinę orientaciją nulėmė auklėjimas. Metų metus psichologai ir psichiatrai kūrė teorijas ir homoseksualumo priežastis siejo su tėvų asmenybių bruožais, pavyzdžiui, valdinga motina ir silpnu tėvu, arba lyčių vaidmenų pavyzdžio trūkumu. Tokias teorijas šių dienų psichiatrija ir psichologija atmetė, nors panašūs mitai vis dar egzistuoja mūsų visuomenėje.

Homoseksualūs žmonės užauga įvairiose šeimose. Vienose dominuoja tėvas, kitose – motina. Gėjai, lesbietės ir biseksualai šeimose būna vienturčiai arba turi brolių ir seserų; būna jauniausi, vyriausi ar viduriniai. Kai kurie iš jų turi homoseksualių brolių, seserų ar kitų šeimos narių, kiti neturi jokių homoseksualių giminaičių. Daug jų užauga šeimose, kurias visuomenė laiko pavyzdinėmis.

Daugybė tėvų domisi, ar homoseksualumas turi genetinį arba biologinį pagrindą. Nors genetikai tiria homoseksualumą, jie nepadarė patikimų mokslinių išvadų, kokios yra homoseksualumo priežastys. Kadangi atsakyti neįmanoma, verčiau savęs paklauskite, ar jums išties taip svarbu žinoti: „Kodėl?“

Ar parama ir meilė savo vaikui priklauso nuo to, kokia yra homoseksualumo priežastis? Ar mes prašome heteroseksualių žmonių pateisinti savo seksualumą? Atminkite, kad gėjų, lesbiečių ir biseksualių žmonių yra visose gyvenimo srityse, jie yra įvairių religijų, tautybių ir rasių. Be to, visi homoseksualai, kaip ir heteroseksualai, yra skirtingi ir suvokia savo seksualumą skirtingais būdais. Nors gali būti labai smalsu, kodėl jūsų vaikas yra homoseksualus, tačiau iš tikrųjų tai nėra taip svarbu – svarbiau jį suprasti ir mylėti.

Kodėl nepatogiai jaučiuosi dėl savo vaiko seksualumo?

Nuogastavimai, kuriuos galite jausti, yra diktuojami mūsų kultūros. Mūsų visuomenė yra persmelkta homofobijos ir stereotipų, o jų neįmanoma taip lengvai ištrinti iš sąmonės. Kol egzistuos homofobija, bet kuris homoseksualus ar biseksualus žmogus bei jo tėvai jaus realią ir pagrįstą baimę bei susirūpinimą.

Save liberaliais laikantys tėvai, kurie įsitikinę, kad seniai atsi-kratė prietarų apie seksualumą (net turintys draugų gėjų ir lesbiečių), kartais jaučia papildomą kaltę dėl to, kad jiems nepatogu. Kartais jiems nemalonu pripažinti, kad jaučiasi nepatogiai dėl to, kad *būtent jų* vaikas (nesvarbu kokio amžiaus) yra homoseksualus. Tokie tėvai turi susigrumti ne tik su giliai įsišaknijusia homoseksualumo baime, bet ir papildoma savigrauža, nes supranta, kad neturėtų taip jaustis.

Stenkitės nesigilinti į kaltės jausmą – tai beprasmiška ir nepadės nei jums, nei jūsų vaikui. Verčiau pabandykite suprasti, kas dabar svarbu jūsų dukrai ar sūnui.

Ar reikėtų pasikonsultuoti su psichiatru arba psichologu?

Konsultuotis su gydytoju tikintis pakeisti savo vaiko seksualinę orientaciją yra netikslinga ir beprasmiška. Homoseksualumas nėra liga, kurią galima gydyti, – tai natūrali ir normali savybė. Be to, homoseksualumas nėra pasirenkamas, tad jūsų sūnaus ar dukters seksualinės orientacijos pakeisti neįmanoma.

Tačiau gali būti situacijų, kada naudinga pasikonsultuoti su žmonėmis, kurie išmano apie šeimos santykius ir seksualinę orientaciją. Jūs galbūt norėsite pasikalbėti apie savo jausmus ir gauti patarimų, kaip su jais susitvarkyti. Galbūt jausite, kad jums ir jūsų vaikui reikia pagalbos, kad galėtumėte atvirai bendrauti šiuo gyvenimo periodu. Galbūt jūsų vaikas yra nelaimingas ir jam reikia profesionalios pagalbos, kad susitaikytų pats su savimi.

Reikia pabrėžti, kad homoseksualiems žmonėms dažnai būna sunku priimti save ir susitaikyti su savo seksualine orientacija. Tačiau jos nepripažindami jie rizikuoja susidurti su psichologinėmis problemomis.

Ieškokite informacijos ir atsakymų į jums kylančius klausimus. Yra pakankamai įvairios medžiagos bei informacijos, taip pat ir specialistų, kurie galėtų jums patarti. TJA nariai gali rekomenduoti naudingos literatūros, padėti rasti psichologų, kurie pakonsultuos rūpima tema.

Ar mano vaikas galėtų pasikeisti?

Homoseksualumas nėra pasirenkamas. Jūs negalite „atversti“ savo vaiko ir pakeisti jo lytinės orientacijos, nesvarbu, ar jis yra heteroseksualus, ar homoseksualus. Kai kurios homoseksualus siekiančios pritraukti religinės grupės ar pasipelnymo siekiantys medikai tvirtina, kad lytinę orientaciją galima pakeisti buriantis į savipagalbos grupes, meldžiantis ar taikant psichologinio spaudimo metodus. Tokią praktiką pripažino netinkama visos pagrindinės medikų ir pro

fesionalių psichologų bei psichiatrų asociacijos. Įrodyta, kad ji sukelia rimtų emocinių problemų ir net skatina savižudybes.

Verta žinoti šiuos faktus:

- 1973 metais **Amerikos psichiatrų asociacija** išbraukė homoseksualumą iš ligų sąrašo, pripažindama, kad homoseksualumas nepablogina protavimo stabilumo, patikimumo ar bendrųjų socialinių ir profesinių įgūdžių.

- 1990 metais **Pasaulio sveikatos organizacija** išbraukė homoseksualumą iš ligų sąrašo, pabrėždama, jog tai nėra sveikatos sutrikimas.

- 1990 metais **Amerikos psichologų asociacija**, apibendrinama mokslinius faktus ir tyrimus, konstatavo, jog bandymai pakeisti kliento lytinę orientaciją, pavyzdžiui, „atkuriamosios terapijos“ taikymas, yra neveiksmingi ir gali pridaryti daug žalos žmogaus psichikai.

- 1997 metais **Amerikos psichologų asociacija** dar kartą viešai įspėjo dėl „atkuriamosios terapijos“, kartais vadinamos „atsivertimo terapija“, žalos.

- 1998 metais **Amerikos psichiatrų asociacija** pareiškė, kad ji nepitaria „atkuriamajai terapijai“, ir konstatavo: „Psichiatrinė literatūra akivaizdžiai parodo, kad bandymai gydyti, norint pakeisti seksualinę orientaciją, yra neefektyvūs. Tačiau galima rizika yra milžiniška – depresija, nerimas ir noras nusižudyti...“

- **Amerikos medikų asociacija** savo nutarime Nr. H-160.991 konstatavo, kad ji „nepitaria „atkūrimo“ arba „atvertimo“ terapijai, kuri remiasi prielaida, kad homoseksualumas pats savaime yra proto sutrikimas, arba išankstiniu nusistatymu, kad pacientas privalo pakeisti savo homoseksualią orientaciją.“

- 2001 metais JAV vyriausiasis gydytojas, ragindamas imtis veiksmų gerinti visuomenės seksualinę sveikatą bei ugdyti atsakingą seksualinį elgesį, dar kartą pabrėžė, kad homoseksualumas nėra pasirenkamas gyvenimo būdas, kurį galima pakeisti.

- 2007 metais homoseksualų „atvertimą“ propaguojančios JAV religinės organizacijos „Exodus International“ buvę vadovai paskelbė atvirą laišką ir atsiprašė žmonių, kuriuos suklaidino, žadėdami pakeisti lytinę orientaciją. Jie paragino homoseksualus „atversti“ bandančių organizacijų vadovus „rasti drąsos įvertinti savo darbo vaisius“.

Nemažai organizacijai PFLAG priklausančių tėvų patys patyrė, kiek žalos jų vaikams padarė „atvertimo terapija“. PFLAG nariai įsitikinę, kad svarbiausia patiems suprasti ir šviesti visuomenę, remiantis moksliniais faktais ir profesionalų išvadomis, o ne ideologiniais ar pseudomoksliniais įsitikinimais, kuriuos skelbia religinės grupės ir „atvertimo teorijos“ propagotojai.

Ar mano vaikas susidurs su kliūtimis,

turės sunkumų rasti arba išlaikyti darbą, ar bus bandoma su juo susidoroti fiziškai?

Visi šie dalykai yra įmanomi – tai priklauso nuo to, kur jūsų sūnus ar duktė gyvena, kokį darbą dirba. Tačiau požiūris į homoseksualumą jau pradėjo keistis ir dabar keičiasi palyginti sparčiai. Daugybėje šalių homoseksualūs žmonės gali saugiai gyventi ir dirbti nejausdami jokios grėsmės ar diskriminacijos.

Deja, didelė visuomenės dalis priešinasi pokyčiams. Prisiminkite, kiek laiko užtruko, kol moterys įgijo balsavimo teisę (JAV moterims teisė balsuoti suteikta tik 1920 metais; Lietuvoje – 1922 metais). Homoseksualių asmenų lygybės pripažinimas taip pat reikalauja laiko. Be to, pokyčiai nevyksta savaime. Kuo daugiau asmenų ir organizacijų imsisi ginti homoseksualių žmonių teises, tuo greičiau homofobija dings iš mūsų visuomenės, o jūsų vaikui rečiau teks susidurti su sunkumais ir iššūkiais.

Išsivysčiusiose pasaulio šalyse homoseksualumą visuomenė priima kaip natūralų dalyką, o įstatymai visiems garantuoja vienodas galimybes darbe, kuriant šeimą ir kitose gyvenimo srityse. Tokias pat sąlygas siekiama sukurti ir Lietuvoje.

Kaip man tai suderinti su savo religija?

Negalima paneigti, kad kai kurios religijos vis dar smerkia homoseksualumą. Tačiau visose konfesijose yra pripažintų religinių lyderių, kurie tiki, kad smerkianti jų bažnyčių pozicija yra neteisinga.

1977 metais JAV katalikų vyskupai išplatino pareiškimą, ragindami tėvus mylėti ir palaikyti savo homoseksualius vaikus. 1994 metais JAV Episkopalinės bažnyčios vyskupai savo laiške rašė: „Kaip ir heteroseksualiems žmonėms, taip ir homoseksualiems tvirta meilė yra atsiųsta Dievo“.

Nemažai Amerikoje vyraujančių bažnyčių dabar oficialiai remia LGBT teises. Kai kurios daro dar daugiau. Pavyzdžiui, Metodistų bažnyčia sukūrė tinklalapį, kuriame siekia padėti tikintiesiems suprasti ir paremti gėjus, lesbietes ir biseksualus. Nuo 1991 metų Jungtinė Kristaus bažnyčia vykdo denominacinę politiką, teigdama, kad seksualinė orientacija neturėtų būti kliūtis įšventinimui. Episkopalinė

bažnyčia paskelbė, kad atsiskleidę homoseksualai yra lygiateisiai bažnyčios nariai ir gali būti šventinami į dvasininkus.

Vis dar yra žmonių, kurie savo išankstinį nusistatymą prieš gėjus ir lesbietes grindžia Biblijos interpretacijomis. Tačiau daugelis Biblijos specialistų tokias interpretacijas laiko klaidingomis.

Ar mano vaikas yra saugus dėl ŽIV ir AIDS?

Nors kažkada ir buvo pasklidęs mitas, kad AIDS yra gėjų liga, ilgainiui tapo visiškai aišku, kad užsikrėsti ŽIV gali kiekvienas. Ypač rizikuoja nesaugių lytinių santykių turintys vyrai ir moterys, narkomanai, kurie naudojami nesteriliais švirkštais, taip pat ir žmonės, kuriems perpilamas kraujas.

ŽIV/AIDS prevencija rūpintis turi visi tėvai, nepaisydami vaiko seksualinės orientacijos. Jūs turite įsitikinti, kad jūsų vaikas žino, kaip užsikrečiama ŽIV bei kitomis lytiškai plintančiomis ligomis ir kaip nuo jų apsisaugoti.

Paaugliai seksualinį gyvenimą pradeda vis anksčiau, o AIDS tebeplinta, taigi nė vienas tėvas ar motina negali sau leisti ignoruoti pavojaus arba manyti, kad jų vaikas yra visiškai saugus.

Ar įstatymai gina mano vaiką?

Demokratinėse šalyse homoseksualių žmonių lygiateisiškumas seniai tapo įtvirtinta norma. Deja, Lietuvoje įstatymai homoseksualius žmones ėmė ginti palyginti neseniai – tik atgavus nepriklausomybę iš įstatymų buvo pašalintos homoseksualius asmenis persekiojančios nuostatos ir priimti teisės aktai, draudžiantys diskriminaciją dėl lytinės orientacijos. Lietuva pasirašė tarptautines sutartis, įpareigojančias keisti šalies teisyną, kad būtų kovojama su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ir užtikrinamos pagrindinės žmogaus teisės.

2003 metais Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lygių galimybių įstatymą, o Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba rūpinasi tinkamu įstatymo vykdymu bei nagrinėja žmonių skundus dėl diskriminavimo.

Ruošiantis stoti į Europos Sąjungą buvo pakeistas Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. Naujosios kodekso nuostatos draudžia viešai tyčiotis, niekinti ir diskriminuoti žmones tiek dėl tautybės, lyties, religijos, tiek dėl seksualinės orientacijos. Taip pat draudžiama kurstyti neapykantą šioms žmonių grupėms ir skatinti jas diskriminuoti.

Diskriminacijos draudimas buvo įtvirtintas ir Darbo kodekse, kuris užtikrina darbuotojų lygybę, nepaisant jų seksualinės orientacijos.

Nors įstatymai ir buvo priimti, jie vis dar retai būna taikomi, nes homoseksualūs asmenys, slepiantys savo orientaciją, bijo kalbėti apie savo problemas ir teisių pažeidimus. Be to, įstatymai nėra visagaliai – pati visuomenė turėtų suvokti lygių galimybių svarbą ir siekti jų įgyvendinimo.

Nukentėjus nuo diskriminacijos, galima kreiptis tiesiogiai į teismus, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą, prokuratūras, kitas teisėsaugos institucijas bei žmogaus teisių gynimo organizacijas. Tolerantiško Jaunimo Asociacija gali suteikti jums daugiau informacijos apie žmogaus teisių gynimą Lietuvoje.

Mes susitaikėme su vaiko seksualine orientacija, tačiau gal jis turėtų ją slėpti nuo aplinkinių?

Gėjai, lesbietės ir biseksualai dažnai kaltinami tuo, kad puikuoja savo seksualine orientacija, kai išeina į viešumą, neslepia savo prieraišumo tos pačios lyties partneriui, puošiasi LGBT simboliais ar dalyvauja eitynėse.

Pasaulyje, kuriame vis dar gyvas įsivaizdavimas, kad visi žmonės yra heteroseksualūs, viešas pripažinimas, jog esi homoseksualus, dažnai laikomas akibrokštu. Vis dėlto, tai vienintelis būdas, kuriuo galima parodyti, kad egzistuoja ir kitokios seksualinės orientacijos žmonės. Puošimasis LGBT simbolika, dalyvavimas viešuose renginiuose ir vaivorykštės vėliavos naudojimas ar kitoks lytinės orientacijos atskleidimas dažnai yra politinis žingsnis. Tai veiksminga priemonė diskriminacijai mažinti. Visuomenė pradeda suvokti LGBT problemas ir jas spręsti tik tada, kai jos yra matomos.

Be abejo, jūs galite nepatogiai jaustis, kai jūsų vaikas neslepia prieraišumo tos pačios lyties partneriui. Tačiau turėkite omenyje, kad visos poros – tiek heteroseksualios, tiek ir homoseksualios – dažnai demonstruoja švelnius jausmus viešai, nes jaučia meilę ir dėkingumą savo partneriams.

Pagalvokite, ar jūs jaučiatės nepatogiai, kai viešose vietose prieraišumą rodo heteroseksualūs žmonės?

Kai kuriais atvejais viešas seksualinės orientacijos atskleidimas gali būti ir politinis sprendimas. Kultūrose, kuriose homoseksualūs žmonės diskriminuojami arba išjuokiami, seksualinės orientacijos pripažinimas, dalyvavimas antidiskriminaciniuose judėjimuose, eitynėse ar kituose renginiuose yra svarbus savęs įtvirtinimo žingsnis.

Žinoma, jūsų vaikas gali sąmoningai slėpti savo seksualinę orientaciją nuo aplinkinių, bijodamas neigiamų pasekmių, ar atsiskleisti tik artimiausiam draugui ir šeimos ratui. Tačiau tik jūsų vaiko valia spręsti, kaip elgtis.

Ar mano vaikas turės šeimą?

Be abejo, jūsų vaikas, kaip ir visi žmonės Lietuvoje, turi vienas galimybes sukurti šeimą. Tačiau ar jis galės savo šeimą teisiškai įregistruoti, priklausys nuo šalies įstatymų.

Visame pasaulyje tos pačios lyties asmenys užmezga ilgalaičius šeimos ryšius. Daug tos pačios lyties porų rengia simbolines ceremonijas, kad atšvęstų savo įsipareigojimus vienas kitam ir pasidalytų savo džiaugsmu su šeima ir draugais. Be to, santuokos ar civilinės partnerystės su tos pačios lyties asmeniu dabar yra teisiškai registruojamos daugelyje JAV valstijų, Belgijoje, Nyderlanduose, Ispanijoje, Švedijoje, Grenlandijoje, Danijoje, Suomijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje, Vengrijoje, Liuksemburge, Čekijoje, Slovėnijoje, Airijoje, Didžiojoje Britanijoje, Pietų Afrikos Respublikoje, Kanadoje, Argentinoje, Urugvajuje, Kolumbijoje, Ekvadore, Naujojoje Zelandijoje ir kitose šalyse. Vis daugiau kompanijų, pavyzdžiui, IBM, „Microsoft“ ar „American Express“, tos pačios lyties partneriams suteikia sveikatos išlaidų draudimą bei papildomą paramą kaip ir įprastoms šeimoms.

Nemažai tos pačios lyties porų kartu augina vaikus. Kai kurios poros ir pavieniai asmenys pasinaudoja dirbtiniu apvaisinimu, kad galėtų susilaukti savo vaikų. Dalis gėjų, lesbiečių ir biseksualų, kurie pripažino savo kitokią orientaciją tik po nesėkmingų santykių su priešingos lyties asmeniu, augina savo vaikus gyvendami kartu su

homoseksualiais partneriais. Kadangi visuomenės nuomonė apie homoseksualus keičiasi, vis priimtinesnis tampa įsivaikinimas.

Kaip apie tai pasakyti šeimai ir draugams?

Atsiskleidimas homoseksualams yra sunkus procesas, tačiau taip pat sunku ir jų tėvams. Daugelis jų, sužinoję, kad vaikas yra homoseksualus, iš pradžių bando slėptis. Kovodami su savimi, bandydami susitaikyti su realybe, tėvai dažnai nerimauja, kad apie vaiko orientaciją sužinos kiti žmonės. Tikru iššūkiu tampa situacijos, kai tenka atsakinėti į klausimus: „Ar jis turi merginą?“ arba „Kada ji ruošiasi tekėti?“

Dauguma tėvų galiausiai supranta, kad jų baimė buvo daug didesnė už tikrovę. Kai kurie metų metus dvejoja atskleisti tiesą savo tėvams – vaikų seneliams – o po to išgirsta paprasčiausią atsakymą: „Mes jau seniausiai apie tai žinome“.

Jei ketinate pasakyti artimiesiems apie savo sūnaus ar dukters orientaciją, galime jums patarti tą patį, ką ir jūsų vaikams. Pasidomėkite šiuolaikiniu psichologų ir kitų profesionalų požiūriu. Yra daugybė autoritetų, kurių žiniomis galėsite remtis kalbėdami su artimaisiais.

Apgalvokite, ką sakysite, panašiai kaip rengdamiesi kalbai prieš auditoriją arba pokalbiui dėl darbo. Pasitarkite su žmonėmis, kurie supranta jūsų rūpestį. TJA nariai gali jums padėti, pasidalindami savo patirtimi. Susisiekite su jais.

Tikriausiai baiminatės priešiško ar netaktiško komentarų iš gimiinių, draugų ar bendradarbių. Bet gali būti, kad tokių komentarų išvis nesulauksite arba jų bus daug mažiau nei tikėjotės.

Atminkite, kad jūsų vaikas jau eina tuo pačiu atvirumo keliu. Net ir jis galėtų jums padėti.

Taip pat prisiminkite, kad nusprendę kam nors atskleisti savo vaiko seksualinę orientaciją, visų pirma turite pasitarti su juo pačiu – tai turėtų būti jūsų bendras sprendimas.

Ką pasakys kaimynai?

Šis klausimas aktualesnis šeimoms, gyvenančioms uždaroje bendruomenėje, kur kaimynai daug žino apie vieni kitų šeimyninį gyvenimą. Tokiais atvejais dažnai bandoma nuslėpti vaikų seksualinę orientaciją. Tačiau tai nekeičia fakto, kad gėjai, lesbietės ir biseksualai gimsta ir užauga įvairiose šeimose: tiek gyvenančiose dideliuose miestuose, tiek mažuose miesteliuose ar kaimuose.

Viena motina pasakojo: „Aš maniau, kad esu vienintelė motina Tulsoje (Oklahomos valstija, JAV), turinti dukterį lesbietę. Ir tik tada, kai pradėjau atvirai apie tai kalbėti, kiti tėvai taip pat nebeslėpė turintys homoseksualių vaikų“. Žinoma, jūs galite susidurti ir su neigiama aplinkinių reakcija, todėl prieš priimdami sprendimą atskleisti kaimynams tiesą apie vaiko seksualinę orientaciją, atsižvelkite į visas aplinkybes ir į vaiko nuomonę.

Kaip galėčiau padėti savo vaikui?

Skaitydami šį leidinuką jūs jau žengėte pirmąjį žingsnį, kad galėtumėte padėti savo vaikui. Jūs parodėte, kad esate atviras naujoms žinioms ir, tikimės, dabar būsite geriau informuotas.

Dabar svarbiausia stengtis suprasti savo vaiką: kalbėtis, klausytis ir kartu mokytis.

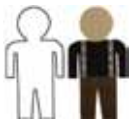
Kiekvienam vaikui iš tėvų reikia skirtingų dalykų. Tik jūs patys galite suprasti, kaip bendrauti su savo vaiku, kaip atsižvelgti į jo reikius ir rūpesčius, susijusius su seksualumu.

Kai kuriems tėvams daug lengviau suprasti ir palaikyti savo vaiką, lyginant jo gyvenimą su savuoju. Kartais, kai jūsų vaikas susiduria su įvairiais sunkumais, gali padėti pokalbis apie tai, kaip jūs pats elgėtės panašiais atvejais savo jaunystėje.

Tačiau turite suprasti, kad jūsų patirtis ne visada padės, nes problemos, su kuriomis susiduria homoseksualūs žmonės, kaip ir diskriminacija dėl seksualinės orientacijos, žeidžia savitai.

Savo vaikui jūs galite padėti kiek įmanoma daugiau sužinodami apie homoseksualumą, taip pat dalydamiesi šiomis žiniomis su kitais žmonėmis, nes nežinojimas yra palankiausia dirva išankstiniam nusistatymui ir diskriminacijai.

Ar aš kada nors su tuo susitakysiu?

Psichologai į šį klausimą atsako teigiamai: dauguma žmonių, susitakę su savo vaiko seksualine orientacija, jaučiasi taip, lyg prieš juos būtų atsivėręs visiškai naujas pasaulis.

Pirmiausia jie susipažįsta su ta savo vaiko gyvenimo puse, apie kurią nieko nežinojo. Jie labiau įsitraukia į vaiko gyvenimą ir tampa artimesni. Tėvai, susipažinę su daugiau gėjų ar lesbiečių, greitai pamato, kad šie žmonės yra tokie pat kaip ir kiti.

Štai ką sako tai patyrę tėvai:

„Iš tikrųjų labai svarbu apie tai kalbėti, žinoti, kad nesi vienas, kad yra kitų žmonių, kurie tai patyrė ir rado būdų, kaip su tuo susitakyti. Mainais jie gali džiaugtis artimesniais santykiais su savo vaiku. Tėvai nori būti tėvais. Paprastai tariant, jie nenori būti atskirti nuo savo vaikų gyvenimo.“

Mama, kurios duktė – lesbietė:

„Man buvo labai sunku – jaučiausi liūdna ir vis galvojau, ką atsakysiu, kai žmonės manęs paklaus: „Kaip sekasi Hariui?“ Ir tada man į galvą šovė mintis: „Hariui sekasi puikiai. Iš tikrųjų blogai jaučiuosi aš“. Kai tai supratau, man palengvėjo... Susitikę su Hario draugais

pamatėme, kad jie nuostabūs žmonės, ir supratome, kad jis yra išties puikios bendruomenės narys. Tad kur glūdi problema? Problema visuomenėje. Tą supratę mes įveikėme sunkiausią kliūtį.“

Mama, kurios sūnus – gėjus:

„Verčiau išstisus tris mėnesius. Tačiau mūsų santykiai su vaiku visuomet buvo geri. Po to niekas nepasikeitė. Mums nekilo klausimų dėl meilės jam ir mes iš karto užtikrinome, kad jį mylime nepaisydami nieko. Nuo to laiko santykiai su sūnumi dar labiau sustvirtėjo, nes mes žinojome, kad jis susiduria su sunkumais mūsų visuomenėje.“

Mama, kurios sūnus – gėjus:

„Galiu pasakyti, kad labiausiai padėjo domėjimasis ir skaitymas apie seksualinę orientaciją... bei mitų, kuriuos buvau girdėjusi,

griovimas. Kuo daugiau sužinojau, tuo labiau piktinausi ir vis labiau norėjau pakeisti ne savo sūnų, o visuomenę.“

Mama, kurios sūnus – gėjus:

„Galiu jums pasakyti, kad dabar atsiskleidimą laikau labai teigiamu dalyku. Supratau, kad turiu nuostabią dukterį... Ji man atsišvėrė ir panorė, kad būčiau jos gyvenimo dalis... Pažvelkite į pasitikėjimą, kurį laikote savo rankose, ir suprasite, kiek daug pastangų kainavo tas prisipažinimas.“

Tėvas, kurio duktė – lesbietė:

„Manau, lūžis įvyko tuomet, kai pradėjau domėtis homoseksualumu ir sužinojau, kad dauguma vaikų, kurie pajėgia pripažinti savo seksualumą, jaučiasi laimingesni ir labiau savimi pasitiki. Iš tikrųjų aš tenorėjau, kad mano vaikas būtų laimingas, ir tikrai nenorėčiau būti tuo žmogumi, kuris stoja jam skersai kelio.“

Tėvas, kurio sūnus – gėjus:

„Man susitaikyti su naujiena padėjo pats sūnus, kai pasakė: „Tėti, aš visiškai toks pat, koks buvau ir anksčiau“. Dabar jau praėjo šeši mėnesiai ir aš dar geriau supratau, kad jo gyvenime niekas nepasikeitė. Manau, todėl, kad jį supratome.“

Homoseksualumas – ne kliūtis

Jei žmogus yra homoseksualus ar biseksualus, tai nereiškia, kad jis gyvenime pasieks mažiau. Toliau išvardyta tik maža dalelė gėjų, lesbiečių ir biseksualų, kurių darbai ženkliai pakeitė pasaulį. Taigi jeigu jūsų sūnus arba duktė yra gėjus, lesbietė ar biseksualas, jie turi neblogą draugiją:

Jane Addams (JAV visuomenės veikėja, pirmoji moteris, apdovanojama Nobelio taikos premija) • Aleksandras Makedonietis (Makedonijos karalius, užkariavęs Siriją, Babiloną ir Persiją; tai prisidėjo prie antikinės kultūros paplitimo) • Hansas Kristijanas Anderseną (vaikų rašytojas, pasakų apie Alavinį kareivėlį, Sniego karalienę bei Undinėlę autorius) • Susan B. Anthony (kovotoja už JAV moterų teises ir vergovės panaikinimą) • Leonard Bernstein (JAV kompozitorius, 16 „Grammy“ premijų laimėtojas) • David Bowie (dainininkas, išrašęs 25 studijinius albumus ir apdovanojamas 2 „Grammy“ premijomis) • Benjamin Britten (anglų kompozitorius ir pianistas, apdovanojamas 4 „Grammy“ premijomis) • Glenn Burke (JAV sportininkas, žaidęs Pagrindinėje Beisbolo Lygoje) • Truman Capote (JAV rašytojas; jo kūriniai susilaukė 20 ekranizacijų) • James Dean (JAV aktorius, gavęs „Auksinio gaublio“ apdovanojimą už geriausią dramatinį vaidmenį) • Ellen DeGeneres (komedijų aktorė ir laidų vedėja, gavo „Emmy“ apdovanojimą už geriausią scenarijų) • Bertrand Delanoë (prancūzų politikas, Paryžiaus meras nuo 2001 metų) • Marlene Dietrich (pasaulinio garso vokiečių aktorė) • Per-Kristian Foss (Norvegijos politikas, 2001–2005 metais finansų ministras) • Boy George (anglų dainininkas, išrašęs 8 studijinius albumus) • Alexander Hamilton (JAV Nepriklausomybės deklaracijos signataras, valstybės išdo sekretorius) • Rob Halford (anglų dainininkas, kultinės heavy metal

grupės „Judas Priest“ vokalistas; 2010 metais grupė gavo „Grammy“ premiją) • Rock Hudson (JAV aktorius, nusifilmavęs daugiau kaip 70 filmų ir gavęs keturis „Auksinius gaublius“) • Elton John (anglų muzikantas ir kompozitorius, išrašęs 30 studijinių albumų ir apdovanojamas 5 „Grammy“ premijomis) • John Maynard Keynes (anglų ekonomistas, žinomas dėl makroekonomikos darbų) • Nathan Lane (JAV kino ir teatro aktorius, gavęs „Emmy“ apdovanojimą) • Thomas Edward Lawrence (anglų karininkas, dalyvavęs arabų sukilime prieš Osmanų imperiją; apie jį pastatytas filmas „Lawrence of Arabia“) • Greg Louganis (JAV šuolininkas į vandenį, penkis kartus pasaulio čempionas) • Christopher Marlowe (karalienės Elžbietos laikų anglų dramaturgas) • Ricky Martin (puertorikiečių dainininkas, apdovanojamas 5 „Grammy“ premijomis) • Harvey Milk (JAV politikas, pirmas atviras gėjus, Kalifornijoje laimėjęs municipalinius rinkimus) • Ian McKellen (anglų teatro ir kino aktorius, trilogijoje „Žiedų valdovas“ atlikęs Gendolfo vaidmenį; už nuopelnus teatrui jam suteiktas riterio titulas) Freddie Mercury (dainininkas, grupės „Queen“ vokalistas) • George Michael (anglų dainininkas, gavęs 2 „Grammy“ premijas; 2010 metais parduota daugiau kaip 100 mln. jo įrašų) • Mikelandželas (italų Renesanso menininkas, kurio freskos puošia Vatikano Siksto koplyčią; Šventojo Petro bazilikos architektas) • Martina Navratilova (čekų kilmės sportininkė, daugkartinė teniso čempionė) • Laurence Olivier (anglų aktorius, pelnęs 5 „Emmy“ apdovanojimus ir 3 „Auksinius gaublius“) • Eleanor Roosevelt (JAV pirmoji dama, pilietinių teisių aktyvistė; jos vadovaujamas Jungtinių Tautų komitetas parengė Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją) • Jóhanna Sigurðardóttir (Islandijos politikė, socialdemokratų aljanso narė; nuo 2009 metų ministrė pirmininkė) • Esera Tuaolo (JAV sportininkas, žaidęs nacionalinėje futbolo lygoje) • Piotras Čaikovs-

kis (rusų kompozitorius, parašęs muziką baletui „Gulbių ežeras“)

- Alan Turing (anglų matematikas, vienas iš kompiuterių mokslo pradininkų; Antrojo Pasaulinio karo laikais iššifravo Vermachto naudotą kodą)
- Andy Warhol (JAV dailininkas ir režisierius, poparto pradininkas; jo kūrybai skirti du muziejai)
- Guido Westerwelle (Vokietijos politikas, Laisvosios demokratinės partijos pirmininkas, nuo 2009 metų užsienio reikalų ministras)
- Walt Whitman (garsus JAV Pilietinio karo laikų poetas; daug kompozitorių yra sukūrę muziką jo poemoms)
- Oscar Wilde (airių rašytojas, dramaturgas ir poetas, kurio romanas „Doriano Grėjaus portretas“ buvo ekranizuotas 20 kartų)
- Tennessee Williams (JAV rašytojas ir dramaturgas, apdovanotas Pulicerio premija ir Prezidento Laisvės medaliu)
- Klaus Wowereit (vokiečių politikas, Berlyno meras nuo 2001 metų).

Organizacijos, kurios galėtų jums padėti

Tolerantiško Jaunimo Asociacija – jaunimo organizacija, kovojanti už žmogaus teises Lietuvoje, siekianti ugdyti visuomenės pagarbą įvairioms socialinėms grupėms bei mažinti diskriminaciją. TJA stebi teisės aktų leidybą, reaguoja į įvykius, šviečia visuomenę, organizuoja socialinius vakarus, filmų peržiūras, diskusijas ir kitus viešus renginius.

Susisiekę su TJA jūs ir jūsų vaikas galite:

gauti daugiau informacijos apie homoseksualumą, žmogaus teises ir kovą prieš diskriminaciją;

rasti bendraminčių būrį ir neformaliai bendraujant dalytis patirtimi;

aktyviai prisidėti siekiant permainų.

<http://www.tja.lt/>

Lietuvos Gėjų Lyga – nevyriausybinė organizacija, vienijanti homoseksualius ir biseksualius piliečius. Jos nariai siekia šviesti visuomenę, keisti homofobišką atmosferą darbo vietose, teikia paramą, rengia diskusijas, organizuoja teminius vakarus, filmų peržiūras, sporto renginius, bendradarbiauja su kitomis LGBT organizacijomis.

<http://www.lgl.lt/>

Lietuvos žmogaus teisių centras – daugiau nei dešimtmetį žmogaus teisių apsaugos ir švietimo srityje dirbanti nevyriausybinė organizacija. Nuo pat įsteigimo 1994 metų pradžioje LŽTC telkė savo narių ir ekspertų pastangas įgyvendinant daugelį reikšmingų projektų žmogaus teisių apsaugos ir švietimo srityje. Šiuo metu LŽTC skleidžia žinias apie Europos Sąjungoje bei visoje tarptautinėje bendruomenėje pripažįstamus žmogaus teisių apsaugos standartus, skatina tolerancijos plėtrą ir ugdo pagarbą įvairovei; siekia stiprinti visuomenės gebėjimus kovojant su pažeidžiamų visuomenės grupių bei mažumų diskriminacija. LŽTC organizuoja gerai žinomą kasmetinį žmogaus teisių filmų festivalį „Ad Hoc: Napatogus Kinas“.

<http://www.lchr.lt/>

Žmogaus teisių stebėjimo institutas – nevyriausybinė organizacija, siekianti skatinti atviros, demokratinės visuomenės vystymąsi Lietuvoje. Institutas vykdo kasdienę valstybės institucijų ir teismų darbo stebėseną, viešai reaguoja į padarytus ar potencialius žmogaus teisių pažeidimus, atlieka tyrimus, rengia išvadas ir rekomendacijas, inicijuoja strategines bylas teismuose, organizuoja kampanijas ir renginius, kurių tikslas – didinti visuomenės narių sąmoningumą ir žinias apie žmogaus teises.

<http://www.hrmi.lt/>

Knygelė „Mūsų dukterys ir sūnūs. Klausimai bei atsakymai homoseksualių ir biseksualių vaikų tėvams“ yra bandymas atsakyti į klausimus, neduodančius ramybės tėvams, sužinojusiems, kad jų vaikas yra gėjus ar lesbietė. Knygelė taip pat pravers ir tiems, kurie tik numano apie galimą vaiko homoseksualumą, tačiau nežino, kaip elgtis.

Šis leidinys yra Tolerantiško Jaunimo Asociacijos vykdomo projekto „Kovok už save – už LGBT teises“ vienas iš veiklos rezultatų. Projektą remia Nyderlandų Karalystės ambasada Vilniuje ir Nyderlandų Karalystės užsienio reikalų ministerija.

